

Hoe kunnen we samenwerken aan het verbeteren van de waterkwaliteit?

Vandaag presenteerde het Planbureau voor de Leefomgeving de evaluatie van de Meststoffenwet. Er komen op teveel plekken nog teveel voedingsstoffen in het water. De natuur leidt aan obesitas en de landbouw verliest waardevolle nutriënten!

Tijdens de bijeenkomst hadden we een mooie discussie over samenwerken. Dit deed me denken aan twee verhalen van een boer en een waterschapper. Tijdens de bijeenkomst kwamen we trouwens ook dicht bij een manier om bij te dragen aan een oplossing.

Eerst een verhaal uit de boerenwereld.

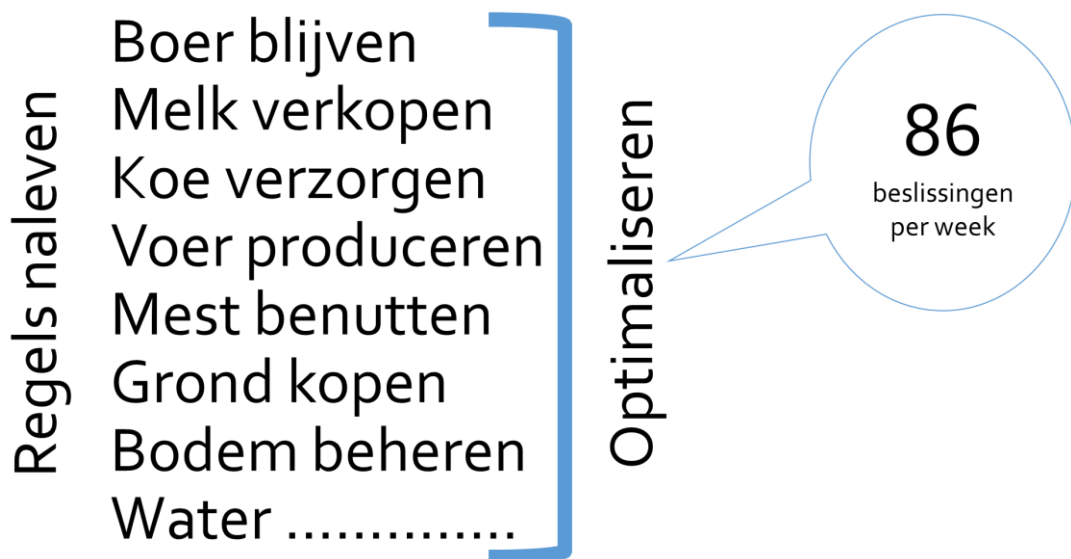
Laat ik vooropstellen: ik ben geen boer maar ik heb het van een boer. Volgens deze melkveehouder neemt hij 86 strategische beslissingen per week. Koe houden – koe weg; grond kopen – grond pachten; veearts laten komen – het nog even aanzien: dat soort beslissingen.

Als het gaat om 'wanneer mest uitrijden' spelen ongeveer de volgende afwegingen.

- Is de mestput vol → meestal wel aan het eind van de winter.
- Heeft de loonwerker tijd → alle boeren willen mest uitrijden dus je moet er snel bij zijn.
- Behoeftte gewas → de grond is nog koud en nat maar ik denk dat de groei al op gang komt.
- Wat doet de buurman → collega's rijden ook al uit en niemand adviseert me om te wachten.
- Wat gaat er fout bij een verkeerde beslissing → ik kan corrigeren met kunstmest.

Waterkwaliteit is gebaat bij een andere afweging, namelijk: 'het zou jammer zijn als ik veel nutriënten kwijtraak omdat ik op het verkeerde moment bemest'. Welk werkwoord zou er achter water moeten staan in figuur 1?

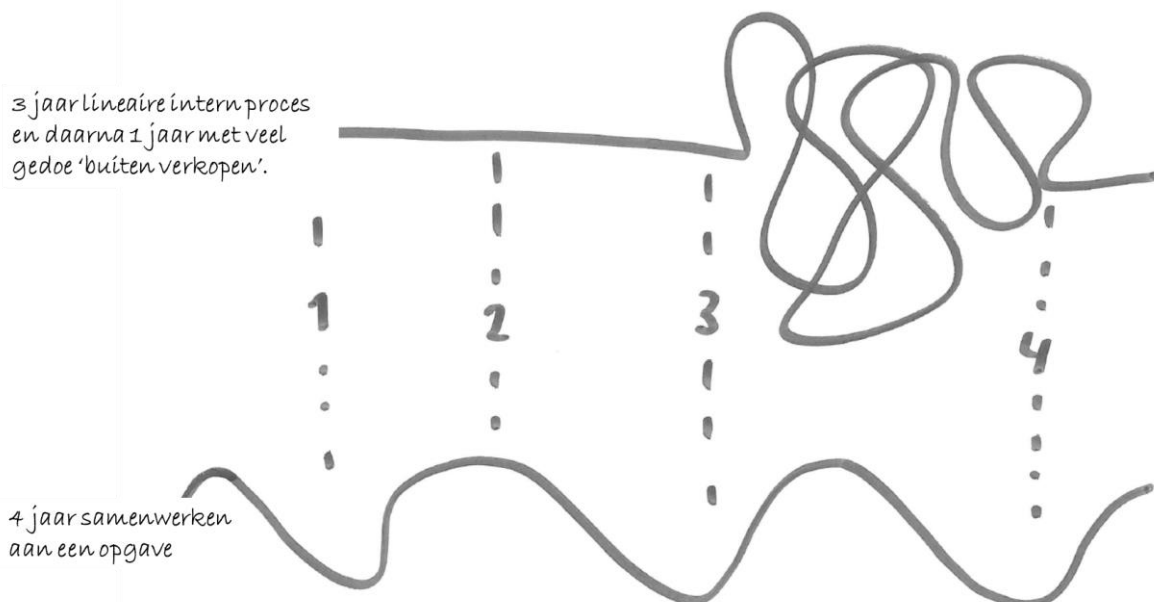
Figuur 1. Welk werkwoord zou er achter water moeten staan?

Nu een verhaal uit de waterschapswereld.

Voor de goede orde: ik ben geen waterschapper maar ik heb het van een waterschapper. Die tekende voor mij twee manieren om een plan te maken (figuur 2). Alleen of met anderen. Alleen gaat sneller en levert een voorspelbaarder proces met duidelijke beslismomenten voor bestuurders. 'Helaas' moet het plan uiteindelijk in een gebied worden uitgevoerd. Waar mensen wonen en ondernemen. En die vinden er dan van alles van. Uiteindelijk ontstaat dan toch een boel gedoe. Je kunt ook samen met het gebied een plan te maken. Dat is ook lastig want je kunt het nooit iedereen naar de zin maken. Beleidsmedewerkers vragen zich ook af: komt ons mooie gebiedsplan wel heelhuids door de interne besluitvorming? Ik snap het dan ook wel als waterschappers terughoudend zijn om te veel koks in de keuken uit te nodigen en zich liever richten op interne besluitvorming.

Figuur 2. Waterschappen kunnen op twee manieren een plan maken.

Twee verschillende systemen

Wat valt mij op aan deze verhalen? Een boer neemt veel strategische beslissingen in zijn eentje, soms na advies van erfbetreders. De bedoeling is boer zijn en boer blijven. Een waterschap neemt strategische beslissingen na een politiek proces waarin gestreefd wordt naar consensus. Met de bedoeling landbouw, natuur en wonen zo goed mogelijk te faciliteren tegen een betaalbaar tarief. De buitenwereld wordt soms wel en soms niet toegelaten. Het interne proces is leidend.

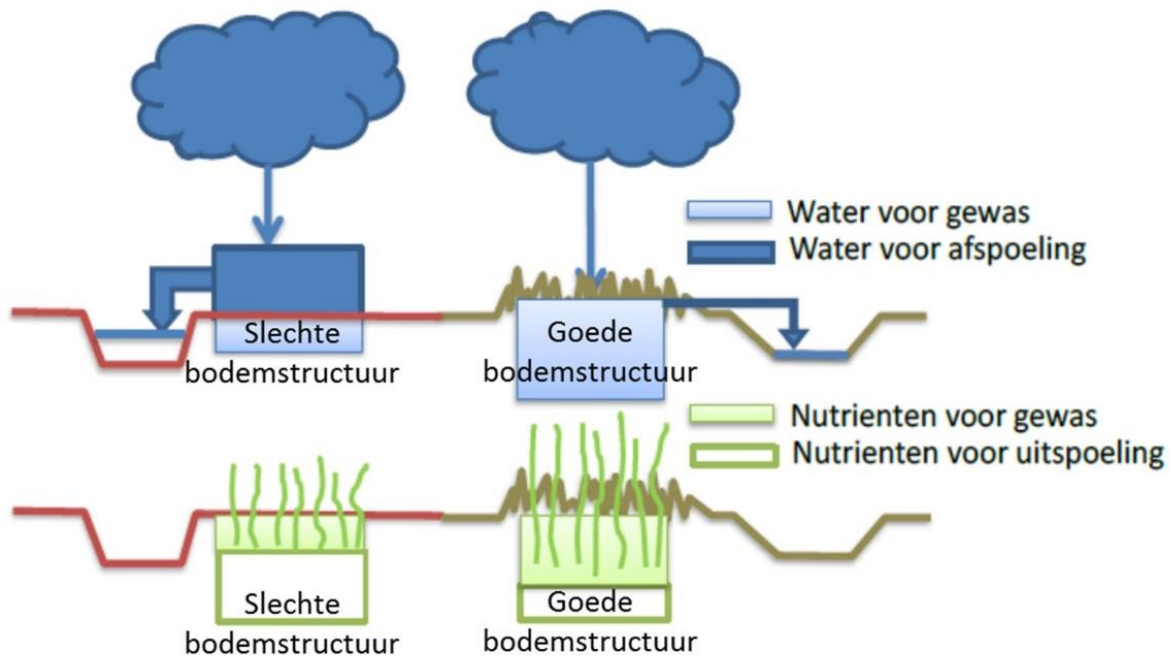
We zitten dus met twee systemen die een andere bedoeling hebben en compleet anders werken. En ze veranderen ook nog eens op verschillende momenten van baas. Een boer krijgt na 40 jaar een opvolger en een waterschap krijgt om de vier jaar een nieuw bestuur. Wat bindt ons?

Een gemeenschappelijke ambitie en helder principes, zo bleek tijdens de strategische tafel.

Samenwerken aan bodem, water en bedrijfsresultaat

Voor wie het nog niet weet - een gezonde bodem levert veel waarde en koppelt bedrijfsresultaat aan wateropgaven (figuur 3). Als je zo denkt dan worden 5 thema's aantrekkelijk om samen aan te werken: kringlooplandbouw, goed bodembeheer, geen erfafspoeling, regelbare en/of waterzuiverende drainage en duurzaam sloot- en slootkantbeheer.

Figuur 3. Een gezonde bodem houdt nutriënten op hun plek in de landbouw

De principes van waaruit we kunnen werken

- Je bent verantwoordelijk voor wat je kunt beïnvloeden, stop dus met wijzen naar de ander en ga aan de slag.
- We blijven elkaar bevragen: wat heb je van mij nodig?
- We sluiten aan bij de intrinsieke motivatie van boeren en organiseren uitvoeringskracht bij waterschappen.

Aan de slag!

Roelof Westerhof

ORG-ID